

6/9

Cronins memoarer

I PRESENTATIONEN av A. J. Cronins senaste bok, *Äventyr i två världar* (Tidens förlag, 17:50) betecknar förlaget honom som världens mest framgångsrike författare. De siffror som anförs är också imponerande. Den första romanen, "Hattmakarens borg", har utkommit på 21 språk och i sammanlagt tre miljoner exemplar; på svenska har hans tio romaner tillsammans sålts i omkring 300.000 exemplar. Till en början hälsades Cronin av kritiken som en verkligt betydande författare; efter hand har uppskattningen minskats, och han har flyttats ned i klassen av enkelt underhållande berättare. I den mån jag följt hans böcker

finner jag denna utveckling förståelig; några av de tidigare romanerna, särskilt "Tre slags kärlek", innehöll, utan att vara märkliga, energiskt genomförda karaktärsanalyser, men Cronin har blivit alltmera trivial, sensationell och sentimental.

Den nu på svenska utgivna boken innehåller Cronins memoarer. Född 1896 studerade han medicin efter några års tjänstgöring i det första världskriget; som läkare var han först stationerad i en liten skotsk stad och i Wales fattiga gruvidrikt, för att sedan flytta till London och få en högst inkomstbringande societetspraktik; då han vid överansträngning blev tvungen att ta ledigt från det ordinarie arbetet skrev han sin första roman, gjorde genast succés och övergick till litteraturen. Berättelserna från läkarens är det bästa i boken och ofta högst läsvärda i sin humor och medkänsla. Läsaren irriteras något av att Cronin inte riktigt tycks hålla reda på data: hans framgångar i London, som sägs ha varat i flera år, började, enligt sid. 175, i november 1929, men enligt sid. 237 publicerades den efter detta skede tillkomna debutromanen på våren 1930. Från de senaste tjugu åren har Cronin inte mycket av intresse att meddela. Kapitlen fylls till stor del av religiösa eller allmänt välmenande reflexioner av den art som man eljest knappast får höra annat än i kyrkor och på lunchklubbar. Det har gått galet med världen därför att man inte följt kristendomens läror, trots att de är så enkla; "det var ingen konst

att följa den okonstlade och vackra läran att man skulle leva under Guds ögon, älska sin nästa, inte eftertrakta hans egendom, visa godhet, ödmjukhet och överseende..." Sentimental självbetänhet och en till synes stigande inskränkthet blir de förhärskande dragen.

HERBERT TINGSTEN